a poſtillatore ponūt nō ſunt niſi quedā ſpēs ſenſus li
teralis: vt pꝫ intelligēti. Ex qbus manifeſte pꝫ. q ſen
ſus lr̄alis ē cōicabilis ⁊ multiplicabil. Dicis .n. conſe
quēter q dignitas iſtoꝝ ſēſuū attēditur penes maio
rē vtilitatē q̄ ꝯſeqtur maiorē certitudinē: qđ tibi con
cedo, put in queſtione pdicta largius eſt deductū. ſꝫ q
ſubiūgis: q certitudo ſpūalis intelligētie nō eſt ſpecula
tionis ſicut lr̄al' intelligētia. ſꝫ eſt certitudo experiētie
⁊ ſm affectū ⁊ per modū guſt⁹: per inſpiratiōꝫ ⁊ teſti
moniū ſpūſſancti: hic manifeſte inuoluis ſnias. Att
buis em̄ ſenſui ſpūali ſeu myſtico qđ in hoīe ſpūali hꝫ
locū. nō em̄ de rōne ſenſus ſpūalis ſeu myſtici ē: vt det
graꝫ eū intelligēti ſeu inueniēti. nec etiā eſt neceſſariū
q habens verum ſenſum myſticū ſeu ſpūalē ſacre ſcri
pture ſit in grā gratificante. ſufficit em̄ ad ſenſū ſpūa
lem ſeu myſticū recte inueniendū ſeu habendū. habe
re ſeu pticipare donū, ꝓphie ſeu donū interptatiōis ſer
monū: que licet ſint gre: tñ ſunt gratis date tm̄. et ſic
certitudo illa quā dic̄ p modū guſtus pertinet ad do
nū ſapie: ſm q ſpūalis homo iudicat oīa etiā ꝓfunda
dei. Ex hoc ē dicto tuo etiā ſequeret q nullus hꝫet cer
titudinē alicuius ſenſus myſtici ſeu ſpūalis ſacre ſcri
pture niſi exñs in grā. Et cū nemo ſciat d̄ lege cōi vtꝝ
ſit dignus amore vel odio: ſeqtur q null⁹ ſciret ſe hīe
talē certitudinē pdicti ſēſus myſtici de lege cōi. quod
eſſet valde inconſonū rōni. Cōſequēter dic̄ q nō pro
bo vba ſci Tho. eſſe igne charitatꝭ examiata: ſi hñ attē
diſti verba mea ſic dixi. Credo vba ſcti Tho. eſſe igne
charitatis examiata. vñ d̄ credulitate mea nō requiri
tur aliud teſtimoniū: niſi q i dic̄ ⁊ i ſcriptꝭ meis ſemp
ſequor iſtū ſctm̄ doctorē: vtinā digne ⁊ ſufficiēter. nec
ignoro q dicta ſua in plibus ſūt impugnata p plures
ingēioſos theologos viros admirabiles: vt dic̄. nec
ex h̄ impedit mea credulitas ſeu ꝓſecutō. Tū qꝛ ſepe
ꝯtingit doctrinas veras impugnari: tā i theologic̄. q̄
rū pncipiū poſitū ē i ſignū cui ꝯdicet: qꝫ i pypathetic̄.
Tū qꝛ illa in qbus ꝯdicit nō referunt vt firmiter cre
do ad expoſitōem alicuius paſſus ſacre ſcpture an ſic
vel aliter teneat. ⁊ ideo talia apud me q̄ d̄ ſolo vero in
tellectu ſacre ſcpture ⁊ diuine curo: magꝭ ſunt curioſa
qꝫ fructuoſa. vñ ⁊ aplūs de ſilibus dicit. q queſtōꝫ ma
gis pſtāt qꝫ edificatōem ⁊c. Vltimo cōmēdas mgr̄m
Nicolaū: eo q ſnias ſanctoꝝ doctorū ꝓprie ſnie poſt
poſuit: vt auctorizaret opus ſuum. et ſi ſimplr illū cō
mendares recte vtiqꝫ faceres. Cōmendādus em̄ eſt
qui tāto ſtudio ⁊ labore ſacrā ſcripturā expoſuit ſub
plano ⁊ ſuaui ſtilo. ſꝫ miror te ex hoc illū cōmēdaſſe q
ſnias ſuas dictis ſcōꝝ ꝓpoſuit: vt ais ad auctorizan
dū opus ſuū: cū huic cōmēdatōi nō ſolū ſacra ſcriptu
ra repugnet. Legit em̄. Nō q̄ ſeipm̄ cōmēdat ille pro
batus ē. ij. Coꝛ. x. ⁊ alibi. Laudet te os alienū nō tuū:
Prouer. xxvij. hoc etiā phīca doctrina ſuadet. ait .n.
phs. Laudam⁹ ſeipos vituperantes. Scđo per oppo
ſitū ſeipm̄ laudare ſeu alijs ꝓponere: nō ē cōmēdabile
pſertim cū poſtillatoꝛ de quo loquimur vt ordinis mi
noꝝ dignus ꝓfeſſoꝛ humilitatē nō pſumptōꝫ ſeq̄ eſti
mādus eſt, magna em̄ de ſe ſentire hi q̄ mollibus ve
ſtiunt i domibus regū eſſe cōſueuerūt. Nec em̄ addu
ci poſſum: vt credaꝫ q poſtponere ſniam ſancti Hie
ro. vel alicuius ſancti doctoris dicto ra. Sa. pſerti vbi
rō non ſuadet cōmendatione reputes dignū. Lauda
ſꝫ euꝫ in quo laudādus eſt. in recta videlicꝫ intētione
quā credo eū habuiſſe. ⁊ ꝓpter laborē magnū quē ſuſti
nuiſſe dubiuꝫ nō eſt: vt ſacram ſcripturā exponeret. ⁊
ꝓ maiori pte recte. nō autē ex eo q a ſcōꝝ doctoꝝ int
duꝫ expoſitōibus indebite deuiauit. Scđo vō cōmen
das poſtillatorē ex hoc. q per habitum theologicum
veritatē ſnie habuit. licet in lacte non fuiſſet propꝛie
tatē hebraici ſermōis. quod ſalua pace videtur min⁹
rōnabiliter dictū. notū eſt em̄ q habitus theologicus
nō ſe extēdit ad donū linguarum habendum: ⁊ iō cuꝫ
theologus dicit. ſic eſt in hebraica veritate: ⁊ ibi nō ſic
inuenitur: nō eſt ex hoc cōmendandus. Commendas
euꝫ tercio et hoc q inter doctores hebraicos nō inuenit
meliorē theologū qꝫ rabi Sa. Circa quod notuꝫ eſt q ſi
in rei veritate ille fuit minus peritus qꝫ alij. nō debet cō
mendari ex eo q ſequitur eum. pſertim in deuijs ⁊ i con
ſonis auctoritatibus ſanctoꝝ. Cōmēda ḡ illuꝫ in his vt
ex his quibus ꝯmēdandus ē: ⁊ libēter amplectar cōmē
dationes tuas. Concludēdo ḡ chariſſime frater non cre
das me repꝛehendere voluiſſe poſtillatoꝛeꝫ vt dicis. abſit
a me: ſꝫ potius poſtillā ſuā eſſe ſimplr commendandā ex
preſſe aſſerui in queſtione pdicta. licet in aliquibus locis
ſentiā eā minus ſufficere. quod nō reputat viciū ſimplr
Nemo nāqꝫ mortaliū perfecte oīa examinare poteſt. ſe
pe em̄ dormitauit Homerus. Sanctū autē ē in oībus
ſciētiis preſertim in ſcriptura diuina ſemper ꝓhonorare
veritatē. vtinā frater dilectiſſime eſſes in meo conſortio
ſaltē aliquātulo tpe: vt ſimul diſcurrere valeremus ad
ditiunculas has. et ſic experimēto cognoſceres. q i illis
locis in quibus ab eius dic̄ deuiare videor: zelo veritatis
nō repꝛehēdēdi ſtudio ꝓceſſi. ⁊ etiā in his nō iudicio ꝓprio
deuiam. ſꝫ ſequēdo maioꝝ ſniam. Vale frater in domino
⁊ melioꝛa chariſmata ſemper emulare ⁊c.

Incipit prologus i replicas defenſiuas poſtille Frīs Ni
colai de lyra ab impugnationibus dñi Burg. editas a vene
rabili ⁊ religioſo pꝛe frē Mathia doring ſacri ordis mi
noꝝ: ꝓuincie Saxonie miniſtro: ad plurimoꝝ rogatū pfa
tam poſtillam vt veritate lucentē amplexantiū.

Modeſtiam antiquā tenere homines iuſtos at
qꝫ ſanctos decebat. ⁊ ordinata regulariter iniu
riis nō grauare moleſtiis. Nam ſicut minus be
ne geſta correctōnis limā. ſic optime facta lau
dem ⁊ gloriaꝫ requirunt. ſed qꝛ oīmoda perfectō ſolis
diuinis rebus competit. in cūctis humanis operibus re
periri poterit quod repꝛehenſione dignū eſt: cuꝫ mode
ſtia tamē vt ait beatus Aug. in pꝛinci. retrac. que mode
ſtia nō modo in agibilibus. ſꝫ ⁊ ſcibilibus locum habet.
Nam ſm veꝝ intellectū ſacre ſcripture: circa diuinū ſci
bile errare non cōtingit, ideo ipſa ſola hunc honoreꝫ ſibi
vendicat. vt recte intellecta ſine repꝛehenſiōe conſiſtat.
vt vult beatus Diony. de diuinis no. capitulo. ij. Nihil
qꝫ ei contrariuꝫ niſi ſit omnino falſum. in ea quoqꝫ nihil
reperitur abſurduꝫ. ſm Auguſt. xj. ſuper Gen. capitulo
j. Diuerſitas igitur ⁊ contrarietas in eius expoſitōe nō
habet ortum ex illa doctrina irrefragabili. ſed ex eo q ei⁹
expoſitores intellectum plenū non ſunt aſſecuti. vt vult
beatus Hylarius. ij. de trinita. Que tamen expoſitoruꝫ
diuerſitas nō omnino inutilis eſt. quinimmo per ea pi
gritia ſtudentiū excutitur vt veritas inquiratur. ſicqꝫ ec
cleſie proficiunt inſurgentes hereſes. vt inquit bea. Au
guſtinus. j. ſuper Gen. contra manicheos. Omnes igit
ſancti ⁊ catholici ſacre ſcripture tractatores antiqui ne
dum conſentiēdo. verumetiam ſalua fide diſſentiendo:
a ſucceſſoribus gratias meruerunt immortales. Nam
poſt ⁊ per eorum venerandos ſanctoſqꝫ labores excita
ti pro patribus nati filij. doctores in eorum comparatio
ne moderni non parum laude digni ſurrexerunt: qui in
ſacre ſcripture expoſitione deſudātes vt vitaꝫ haberent
eternam talibus pꝛomiſſaꝫ: ipſam elucidauerunt ſenſuꝫ
ipſius literalē tanqꝫ magis auctenticū inquirentes. In
ter quos magiſter Nicolaus de lyra in lingua hebraica
ſimul ⁊ latina peritus. vniuerſalioꝛ ⁊ preclarioꝛ reperit
cuius ſpiritū tanqꝫ pueri iunioris de minorum fratrum
ordine deus illuſtrando miſericorditer ſuſcitauit. Ipſe
quoqꝫ ſic ſuſcitatus quod ſine fictione didicit: ſine inui
dia communicauit. ⁊ tanqꝫ ſapientibus et inſipientibus
magnis ⁊ paruulis debitor effectus ſatiſfacere cupiens
opus egregiū ꝯpoſuit. ⁊ in eccle ſancte gazophilacium
pauper ꝓfeſſione cum vidua paupercula ſtudere volen
tibus ꝓfuturꝫ obtulit. ⁊ hoc ipm̄ opus ſuū poſtillā nūcu
pari decreuit. h̄ inquā opus poſtille. etſi tāte ſufficientie
fuerit q ipm̄ nō ſolū paruli. ſꝫ ⁊ magni. nec ſolum fideles.
ſed et infideles in dubijs circa ſacre ſcripture literalem

intelligentiā requirūt.ipſe tñ magiſter Nicolaus vt vere
humilis imperfectū ſe recognoſcēs: ⁊ vt pius culpā agno
ſcens vbi fortaſſis culpa nō eſt: in pҏhemio ſui opis: ſe et
per eū ſcpta determinationi ſancte matris eccłie ſubmit
tēs lectorē beniuolū ⁊ correctorē efflagitat charitatiuū
ſciēs ꝙ nemo ex omni pte hēūs. Ubi aūt charitatiuū cor
rectorē expoſtulat: inſidioſū corruptorē inueniſſe pbaᵗ.
Nā qdā iudeus vt dr̄ in hyſpania ad fidē cōuerſus paulus
in baptiſmo noiatus: tandē ad eccliam burgenſē promo
tus: omni modeſtia poſtpoſita: pfatā poſtillā eccłie ſan
cte neceſſariā: ⁊ cūctis ſtudioſis venerandā hoſtiliter in
uaſit immoderatōe per beatū hylariū. x. de trini. rephen
ſiue deſcripta vbi dr̄. Contra veritatē aut nō intellectam
aut offendentē: vel ſtulte: vel vicioſe voluntatis error ob
nititur. Immoderata ē eñ omīs ſuſceptaꝝ volūtatū ꝑ
tinacia: vbi nō rōni voluntas ſubijciᵗ: ſ; his q̄ volumus rō
nē inquirimus: ⁊ placidis doctrinā coaptamus. Iamqꝫ
nois potius q̄ꝫ rei erit doctrina q̄ fingiᵗ. hos inquā imo
deſtie modos: vt ita dicā: dictus paulus Burgeñ. mani
feſte tenuit: qꝛ in multis oſtēdit ſe poſtillā odiſſe ⁊ nō in
tellexiſſe vel intelligere noluiſſe. ſicqꝫ eā tāꝙ irrōnabilez
falſā: erroneā i mulč improbauit: vt opus tā inſigne tā
qꝫ laudabile apud minus ſapiētes ſuſpenſum reddat: ⁊
vt immoderātiā pfatis modis aſſumptā colorare videaᵗ:
inuaſiōes qs ſcpſit additōes: q̄uis vere ſint corruptōes
noiauit. poſtillā qꝫ vt pꝫ in effectu ficte commēdauit. nā
in prohemio ſui corruptorij de hac poſtilla ſcribens filio
ſuo alfonſo ſic ait. Cum inter innūerabilia pene opa quo
rū veritate diuina ſcriptura circundata refulget: poſtilla
Nicolai de lyra: tā ſui recētia q̄ꝫ ſui digna celebritate da
reſcit: q̄ vtrunqꝫ teſtm̄ diſcurrēs ſtudioſe ſenſū lrālē: qui
inter ceteros precipuus eſt copioſa luculentia tradidit.
hanc tibi donare ꝓpoſui. ⁊ quod legare conceperā inter vi
uos: nō nude cōdonare: ſ; prīa additamēta pprīo munu
ſculo cumulare viſum eſt. hec Burgeñ. Unde ſi operi ſic
cōmēdato nō detrahētia addidiſſet: ⁊ vbi emēdandū fo
ret cū modeſtia emēdaſſet: nō eſſet locus redargutori. ſed
qꝛ ſub titulo additionū calumnias corruptorias miſcu
it q̄ntū p eū ſtetit: minus cautis opus vile reddere ſtuduit: ⁊
ad modū ſcorpiōis facie blādiēs cauda pupugit: ⁊ corru
pit: q̄tenus ope ſic vilificato: ſenſus ſacre ſcpture lrālis. et
pcipue alibi ita plane: plene: ⁊ cōpēdioſe nō repibilis: nō
minus negligenter q̄ꝫ piculoſe trāſiret in abuſū. Ego frater
Mathias ordis fratꝝ minoꝝ inter ſacre theologie pfeſſo
res minimus: puīcie ſaxonie miſter indignus: ad multoꝝ
pfatā poſtillā carīpēdentiū rogatū: certamē ꝯ Burgeñ.
ꝓ mgr̄o Nicolao ſuſcepi: nō vt poſtille q̄ ſeipſā ſufficien
ter defendit cōferā admiculū: ſ; vt oſtendā mgr̄m Nico
laū: ⁊ eius opus ſine modeſtia ſtimulo inuidie. vane glie
vel vtriuſqꝫ: a Burgēſe viliter impugnatū: ⁊ ſic opus Burg.
vere ē poſtille corruptoriū: ita vt opus illud cū deo fauēte
cōſummatū fuerit: correctoriū corruptorij venit merito
nūcupādū. i q̄ corruptorio q̄cq̄d dicit mgr̄i Nico. nō ob
uiat. etſi rephēſiōe dignū vt additamētū reliquā ita ctū.
nec vim faciā: vbi Burg. aliquē paſſū aliter q̄ꝫ poſtillator
exponit. Scimus etiā apud ſctōs doctores eiuſdē paſſus
eſſe varias expoſitōes: niſi fortaſſe a veritate vel a cōmu
ni ſnia doctoꝝ notabiliter deuiaret. In hoc autē opere q̄cū
qꝫ alio per me facto vel i poſteꝝ fiēdo me totū dignis ⁊ le
gitimis cōrectoribus ſubmitto. ⁊ ſi i hoc ope reperiatur qđ
dixerim Burg. delyrare: nō recipiaᵗ vt blaſphemia: ſ; ad
lrāz ꝙ delyrat. qꝛ cū lyra nō cōcordat. In h igr̄ correcto
rio hūc ordinē cōiter ſuabo. primo eñ pūctū corrupto
ris fidelit referā. dehinc q̄d ⁊ quātū ꝯ poſtillā mgr̄i Ni
colai facit oſtēdā. hoc pſuppoſito circa ſēſū lrālē. qđ ⁊ po
ſtillator et Burgeñ. pncipalit querūt. ꝙ adeq̄ta rō ſēſus
lrālis ſit. ⁊ ꝙ ſenſus lrālis ſit ille qui eſt verus rationalis
per ſpm̄ſanctū intētus ⁊ per voces aut res ſine abſurdi
tate ſignificatur. Iſta rō adequata ſenſus lrālis habereᵗ
a btō Aug. ſuper Geñ. ad lrām. ⁊ a btō Grego. in moraᵗ.
qut etiā Burgeñ. eoſdē ad id allegat in diſputatōe que
ſtionis pambule.

Replica cōtra q̄dā dicta Burgē. in q̄ōne pambula.

In cuius q̄ſtōis articulo q̄rto Burgeñ. notat
poſtillatorē in duobus. primo ꝙ ppōderat ex
poſitōz infideliū. Scđo ꝙ diſſimulauerit reue
rentias ⁊ auctoritates ſcōꝝ doctoꝝ. Quid dicat ꝙ ſit in
primo diceᵗ in loco p Bur. allegato: videlicet Geñ. j.
Circa ſcōz notādū ꝙ ſcōꝝ auctoritas ⁊ reuerētia vbi
⁊ ſancti locuti ſunt: ſp debet a fidelibus venerari: vt pꝫ
xv. di. decreti. p totū. Ubi aūt vt hoies: ⁊ ex opinione
locuti ſūt: nec ſci i hmōi ſibi volūt honorē deferā: vt pꝫ
iiij. ſuper Geñ. ad lrāz. c. xxij. Sciuerūt eñ ſci ꝙ ex opi
nione ſapiēs ꝯdicit ſine vicō ſapiēti: imo expedire vr̄
in materia opiabili dubia moueri. naz ſicut btūs aug.
j. ſup Geñ. ꝯ Manich. eccłie pficiūt inſurgētes heſes
ad excutiēdū pigritiā: ita expedit i eccła ꝯrias eē opi
niōes eadē rōe. ⁊ q̄ꝫ cōtrarie ſci doctores opinenᵗ i plī
bus ſacre ſcpture paſſibus: non niſi dicta ſcōꝝ igrās ig
rat. nec puto incōueniēs dicta infideliū aſſumi i expo
nē ſacraꝝ ſcpturaꝝ ⁊ ꝯfirmatōz dubioꝝ occurrētiū.
nā. b. aug. facit ſic. iij. ꝯfeſ. i pnci. ⁊ mulč alijs loč: vbi
aſſumit ⁊ laudat dcā Ciceröis ⁊ platōis ⁊ alioꝝ. Oia
eñ q̄ ꝯ fidē nō ſūt lꝫ aſſumere i adiutoriū. Dñe. n. ve
rū vero cōſonat. ex. j. ethi. Et fortaſſis dicta fidei poſt
ta ab infideli. ea q̄ ſūt fidei ꝯfirmat: vt dic. xj. de ci. dei.
c. xxj. ⁊. ij. de doc. xpiana. b. aug. ad ꝓpoſitū dicit. Si q̄
forte fidei nr̄e accōmoda dixerit: nō ſolū formidanda
ñ ſunt: ſ; ab eis tāꝙ iniuſtis poſſeſſoribus i vſū nr̄m vendi
cāda. Et poſito exēplo d iudeis ſpoliātibus egyptios ſb
dit. ſic fecerat cypanus doctor ſuauiſſimus ⁊ martyr btiſſi
mus: Lactātius. Uictorianus. Optanus ⁊ hylarius. Fru
ſtra g̃ Bur. poſtill. i eo redarguit: cū ⁊ ipſemet ariſtot.
dcā aliq̄tiēs adducit i. vj. articulo eius queſtōis poſt
verā. q̄uis apud Bur. fictā cōmēdatōz poſtillatorez
ipſe Bur. vitupat i trib⁹. primo dic in poſtilla irrōna
bilit poſtponi dcā ſctōꝝ. ⁊ ſpālit ſancti Thome: cuius
dcā dic igne charitatꝭ examiata ⁊ nālis rōnis dictami
ne multiplir purgata. Ad h dico ꝙ Bur. i poſtill. egre
ferre nō debuit: qđ ipſemet ſepe facere ꝯſueuit. In ple
riſqꝫ. n. loč vt patebit i pceſſu ⁊ hm̄ aug. Hiero. Gre
go. yſid. ⁊ ſcm̄ Tho. que ceteri grādi cōpēdit poſtpōit
ſine rōne. qđ i poſtill. nō repitur: qui nullius ſancti di
ctū reprobat: niſi ex maiori rōne ⁊ auctoritate decli
nandū oñdat. Et ſpālit huic Bur. vr̄ crimē leſe maie
ſtatis impugnāre dicta ſci Tho. que pferre vr̄ dictꝭ aug.
Grego. hiero. ⁊ alioꝝ: quaſi illa nō ſicut iſta ſint igne
charitatꝭ examiata: ⁊ quaſi illa ſicut iſta nō egeant re
tractatōe. Beatus eñ Aug. in exordio ſue retractati
onis dicit. ꝙ in multiloquio peccatū nō deerit. qui nō
habet primas partes ſapientie. ſ. recte docendo: habe
at ſaltem ſecundas ſ. modeſtie in reuocando errata.
Concludit: qui iſta ſcituri ſunt nō imitentur me errā
tem. ſed in melius proficientem. Modeſtum fuiſſet
Bur. ſanctū Tho. beato Augu. nō preferre quaſi om
nia dicta ſancti Tho. ſint prima vera. quoniā multa
dicta bti Aug. ſūt hodie opinabilia: qui et libros ſuos
ſup Geñ. ad lrāz reputat magꝭ eē inq̄ſitiuos q̄ꝫ diffini
tiuos ⁊ q̄dā dicta eius etiā nō retractata a moderna
ſchola cōiter nō recipiūᵗ: vt de rōe intelligēdi opa ſex
dieꝝ ⁊c. Nō igr̄ egreferat Bur. ſi dcā. b. tho. ñ vſqꝫ q̄
qꝫ recipiant. Secūdo aūt Bur. notat poſtill. quaſi nō
fuerit pfectus i ydiomate hebraico. eo ꝙ a pueritia nō
didicit. ſ; illa rō nō valꝫ. qꝛ ſtat ſenē addiſcere ydeoma
q̄dcūqꝫ pfecte. Nec Bur. debuit ex eo notare poſtilla
torē. ſed ei grās agere. quia ad exaltatōez catho. fidei
⁊ ſacre ſcpture dilectione tantū impēdit ſtudiū vt in
tellectū lingue hebraice etiā adultus aſſequi mereret.
Qđ ſi rephēſibile ē: venit. b. hiero. ſilr culpādus. quod
abſit. Tercio Bur. culpat poſtillatorē. quia ſecutus ē
rabi Salo. potius q̄ꝫ alios hebreos eo potiores. Re
ſpōdeo ꝙ poſtillator nō ſequitur nec illum nec alios.
niſi quantū rō ⁊ fides admittūt. immo hi quos Bur.
prefert rabi Salo. non repiuntur fidei plus fauiſſe ⁊
rōni. nec ſcripturā clarius expoſuiſſe q̄ꝫ ra. Sa. vt pa
tebit in locis ſuis.